

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Siwek

SSN Igor Zgoliński

Protokolant Dorota Szczerbiak

w sprawie **R. P.**

oskarżonego o czyn z art. 280 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 9 maja 2024 r.,

zażalenia oskarżonego

na postanowienie Sądu Najwyższego

z dnia 10 kwietnia 2024 r., sygn. akt II KO 13/24,

w przedmiocie zastosowania wobec oskarżonego tymczasowego aresztowania

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 538 § 2 k.p.k.

zaskarżone postanowienie uchyla.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2024 r., sygn. II KO 13/24, wznowił postępowanie w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 marca 2022 r., sygn. akt II AKa 421/21 utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie z

dnia 2 sierpnia 2021 r., sygn. akt V K 143/21 (*pkt 1*), a następnie uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 marca 2022 r., sygn. akt II AKa 421/21 oraz utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie z dnia 2 sierpnia 2021 r., sygn. akt V K 143/21 i przekazał sprawę oskarżonego R. P. temu Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania (*pkt 2*).

Wobec wznowienia z urzędu postępowania w sprawie oraz uchylenia wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 marca 2022 r., sygn. akt II AKa 421/21 oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie, z dnia 2 sierpnia 2021 r., sygn. akt V K 143/21, którym oskarżonego skazano za przestępstwo z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. na karę 5 lat pozbawienia wolności i przekazaniem sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, Sąd Najwyższy na podstawie art. 538 § 2 k.p.k. w zw. z art. 249 § 1 k.p.k. w zw. z art. 258 § 2 k.p.k. zastosował wobec oskarżonego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy, tj. do dnia 9 lipca 2024 r., przy czym w związku z uchyleniem prawomocnego wyroku oraz ogłoszeniem postanowienia o tymczasowym aresztowaniu w dniu 10 kwietnia 2024 r. o godz. 8.45 trwanie tego środka przymusu nakazał liczyć od tej właśnie chwili i według niej oznaczyć rzeczywiste pozbawienie oskarżonego wolności w warunkach aresztu tymczasowego.

Zażalenie na to postanowienie złożył oskarżony. Nie sformułował w nim żadnych zarzutów, a jedynie wskazał, iż decyzja Sądu Najwyższego o zastosowaniu tymczasowego aresztowania wobec „cofnięcia sprawy do sądu pierwszej instancji” jest dla niego krzywdząca i niesprawiedliwa. Podał, że obecnie przebywa w izolacji odbywając karę pozbawienia wolności, podjął pracę, a tymczasowe aresztowanie pozbawiło go jej. Zaznaczył też, że odbył już ponad połowę zasądzonej kary (3 lata i 4 miesiące), był już tymczasowo aresztowany w tej sprawie i jej nie utrudniał, nie zamierza też tego robić, dlatego wniósł o uchylenie tymczasowego aresztowania ewentualnie zmianę zastosowanego środka zapobiegawczego na dozór Policji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie okazało się zasadne, szczególnie w zakresie niepodniesionego w nim wprost zarzutu naruszenia przez Sąd Najwyższy przepisu art. 258 § 2 k.p.k.,

zaś naruszenie to miało wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia i uzasadniało jego zmianę w kierunku postulowanym przez autora zażalenia.

Na szczególną przesłankę stosowania tymczasowego aresztowania określoną w art. 258 § 2 k.p.k. (obok ogólnej podstawy stosowania środka zapobiegawczego skodyfikowanej w art. 249 § 1 k.p.k., niekwestionowanej przez oskarżonego) powołuje się zaskarżone postanowienie zarówno w tzw. podstawie prawnej rozstrzygnięcia, jak i w uzasadnieniu postanowienia, w którym najwyższa instancja sądowa wyraziła zapatrywanie, że cyt.: „[...] oskarżonemu zarzuca się popełnienie zbrodni, a zatem potrzeba zastosowania tego środka zapobiegawczego znajduje uzasadnienie w przesłankach przewidzianych w art. 258 § 2 k.p.k. - istnieje domniemanie potrzeby zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania w związku z grożącą surową karą, której perspektywa odbycia mogłaby skłonić R. P. do utrudniania postępowania”.

Stanowisko zaprezentowane w zaskarżonym postanowieniu - którego efektem było zastosowanie wobec oskarżonego R. P. tymczasowego aresztowania po wznowieniu z urzędu postępowania w sprawie oraz uchyleniu przez Sąd Najwyższy w dniu 10 kwietnia 2024 r. zaskarżonego wnioskiem o wznowienie postępowania wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie - zasada się na wadliwej wykładni przepisu art. 258 § 2 k.p.k., nie uwzględniającej w adekwatnym stopniu racji leżących u podstaw powołanej regulacji oraz nieprawidłowym zdefiniowaniu kryteriów stosowania tymczasowego aresztowania w oparciu o szczególną podstawę stosowania tego środka zapobiegawczego uregulowaną w przepisie art. 258 § 2 k.p.k.

Zgodnie z brzmieniem wskazanego powyżej przepisu, w układzie procesowym, w którym sąd pierwszej instancji skazał oskarżonego na karę pozbawienia wolności nie niższą niż 3 lata „potrzeba zastosowania tymczasowego aresztowania w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania może być uzasadniona grożącą oskarżonemu surową karą”. Dwa kryteria, od których równoczesnego spełnienia ustawodawca uzależnił decyzję o zastosowaniu przez sąd tymczasowego aresztowania w oparciu o podstawę unormowaną w art. 258 § 2 k.p.k. można określić mianem kryterium nieprognostycznego (chodzi o skazanie oskarżonego przez sąd pierwszej instancji na karę pozbawienia wolności nie niższą

niż 3 lata) i prognostycznego (grożąca oskarżonemu surowa kara; sąd musi zatem każdorazowo ustalić, czy w danym układzie procesowym oskarżonemu w istocie nadal grozi surowa kara - niezależnie od samej kary orzeczonej w wyroku sądu pierwszej instancji). Przy czym istotne jest podkreślenie tego, że ocenne sformułowanie, którym operuje ustawodawca w przepisie art. 258 § 2 k.p.k. („grożąca oskarżonemu surową karą”) należy interpretować przy uwzględnieniu kontekstu normatywnego, w którym zostało umieszczone (*argumentum a rubrica*), to jest jako postawienie prognozy o możliwości wymierzenia kary trzech lat lub kary surowszej (por. w tym zakresie poglądy doktryny, m. in. P. Hofmański (red.), E. Sadzik, K. Zgryzek, *Komentarz do kodeksu postępowania karnego*, t. I, Warszawa 2007, s. 1169-1170 czy R. A. Stefański [w:] Z. Gostyński (red.), *Komentarz do kodeksu postępowania karnego*, t. I, Warszawa 1998, s. 682). Jeżeli zatem w danym układzie procesowym takiej prognozy nie sposób postawić, to odpada wówczas możliwość stosowania tymczasowego aresztowania jako środka zapobiegawczego na podstawie art. 258 § 2 k.p.k.

W zaskarżonym postanowieniu Sąd Najwyższy przyjął — nawiązując do treści przepisu art. 258 § 2 k.p.k. — że cyt.: „(...) istnieje domniemanie potrzeby zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania w związku z grożącą surową karą, której perspektywa odbycia mogłaby skłonić R. P. do utrudniania postępowania”. W tym miejscu należy wskazać na to, że w art. 258 § 2 k.p.k. ustawodawca wyodrębnił dwa punkty odniesienia stanowiące przesłanki ewentualnego stosowania tymczasowego aresztowania: zarzucenie oskarżonemu popełnienie zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat albo orzeczenie przez sąd pierwszej instancji kary pozbawienia wolności nie niższej niż 3 lata. Pierwsza z tych przesłanek znajduje zastosowanie tylko w sytuacji, w której postępowanie doszło do fazy wydania merytorycznego rozstrzygnięcia skazującego na karę pozbawienia wolności. Druga stanowi punkt odniesienia w tych wszystkich układach, w których izolacyjny środek zapobiegawczy jest stosowany po wydaniu orzeczenia skazującego na karę pozbawienia wolności o określonym parametrze surowości przez sąd pierwszej instancji. O ile nie sposób zanegować, że podstawowym punktem odniesienia przy ocenie zmaterializowania się przesłanki stosowania

izolacyjnego środka zapobiegawczego wymienionego w tym przepisie jest ciężar gatunkowy kary wymierzonej oskarżonemu przez sąd *a quo* (kara ta ma być — *in concreto* — karą pozbawienia wolności nie niższą niż 3 lata), to przecież ustalenie istnienia szczególnej przesłanki stosowania tymczasowego aresztowania mającej podstawę w przepisie art. 258 § 2 k.p.k. nie może być uzależnione jedynie od dokonania odpowiedniego ustalenia co do wymierzonej przez sąd pierwszej instancji kary wskazanej w przepisie art. 32 pkt 3 k.k. o określonym wymiarze czasowym (czy kar wskazanych w art. 32 pkt 4-5 k.k.), bez uwzględnienia przy ocenie istnienia potrzeby stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego także innych czynników związanych z orzeczoną karą rzutujących na ocenę jej surowości w określonym momencie postępowania karnego, w szczególności przy pominięciu zaszłości związanych z wykonaniem wobec oskarżonego kary orzeczonej wobec niego przez sąd pierwszej instancji. Jest wszak rzeczą oczywistą, że mogą one przecież wpływać na to, że realnie podlegająca wykonaniu kara pozbawienia wolności nie może być już uznana za surową w rozumieniu art. 258 § 2 k.p.k. (zatem — mówiąc inaczej — oskarżonemu nie grozi już surowa kara, o której mowa w tym przepisie). Interpretacja przywołanego przepisu (kładąca nacisk wyłącznie na kwestię ustalenia, czy w rozstrzygnięciu pierwszoinstancyjnym została wymierzona kara korespondująca z „parametrem” surowości kary przyjętym w art. 258 § 2 k.p.k., bez uwzględnienia rzeczywistego charakteru grożącej oskarżonemu kary (co wymaga uważnego przyjrzenia się temu, w jakim zakresie wymierzona oskarżonemu kara została już wykonana) naraża na niebezpieczeństwo wypaczenia intencji, który przyświecały ustawodawcy przy ukształtowaniu tej szczególnej podstawy stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego. W niektórych przypadkach może to prowadzić do rezultatów niewiele mających wspólnego z funkcją, którą ma spełniać szczególna przesłanka stosowania tymczasowego aresztowania nawiązująca do (poważnego ciężaru gatunkowego) kary zastosowanej przez sąd pierwszej instancji.

To nie tylko surowość zastosowanej *in concreto* wobec oskarżonego represji karnej (wyrażająca się w orzeczeniu w niniejszej sprawie przez sąd *meriti* kary pozbawienia wolności w wymiarze nie niższym niż 3 lata) rodzi domniemanie „potrzeby zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania [...] przed utrudnieniem

postępowania przez R. P.” (tak Sąd Najwyższy w zaskarżonym obecnie zażaleniem oskarżonego postanowieniu). Konieczne jest - ponadto - uwzględnienie tego, jaka kara rzeczywiście grozi oskarżonemu (art. 258 § 2 *in fine* k.p.k.). Możliwość orzeczenia kary formalnie wprawdzie korespondującej z tym parametrem, ale *de facto* - z uwagi na zaszłości związane z jej wykonaniem - nie sięgającej już ustawowego stopnia surowości represji, nie może być poczytywana jako rodząca wskazane powyżej domniemanie, do którego odwołał się Sąd Najwyższy w zaskarżonym obecnie postanowieniu.

Dla zastosowania tymczasowego aresztowania na podstawie art. 258 § 2 k.p.k. nieodzowne jest zatem dokonanie przez sąd stosujący środek zapobiegawczy ustalenia co do warunku nawiązującego do kary wymierzonej przez sąd pierwszej instancji. Ustalenie co do kary może być rozumiane ściśle formalistycznie (co - lojalnie trzeba przyznać - koresponduje z brzmieniem przepisu), można je jednak rozumieć także przy uwzględnieniu wskazanych powyżej istotnych, gwarancyjnych momentów celowościowych, tj. jako karę o określonym parametrze (3 lata) lub surowszą realnie grożącą oskarżonemu w postępowaniu karnym w dacie stosowania wobec oskarżonego tymczasowego aresztowania. Sąd Najwyższy orzekający w niniejszym składzie opowiada się za drugim ze wskazanych tu sposobów interpretowania przepisu art. 258 § 2 k.p.k. Nie tylko uwzględnia on należycie kryterium „prognostyczne” wpisane do treści art. 258 § 2 k.p.k., ale też najpełniej koresponduje z racjami wprowadzenia regulacji szczególnej podstawy stosowania tymczasowego aresztowania do Kodeksu postępowania karnego. Skoro domniemanie destabilizacji toku postępowania zostało ściśle sprzężone z realnie wysokim zagrożeniem karą ocenianym w pryzmacie orzeczonej już wobec oskarżonego przez sąd pierwszej instancji kary, to nie sposób uznać, iżby materializowało się ono wówczas, gdy takiego surowego zagrożenia karą faktycznie nie można stwierdzić, bo mimo „formalnego” wymierzenia tej kary, realne zagrożenie, z uwagi na zaszłości związane z wykonaniem kary lub określonym układem procesowym sprawy, spada w sposób istotny znacznie poniżej progu trzech lat. Nie można więc przepisu art. 258 § 2 k.p.k. i izolacyjnego środka zapobiegawczego stosować w oderwaniu od analizy

rzeczywistego zagrożenia karą i relacji tego zagrożenia do progu realnej surowości wskazanego w § 2 art. 258 k.p.k.

W realiach niniejszej sprawy jest rzeczą niesporną, że wobec uwzględnienia wniosku oskarżonego o wznowienie z urzędu postępowania w sprawie oraz uchylecia wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 marca 2022 r., sygn. akt II AKa 421/21 oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie, z dnia 2 sierpnia 2021 r., sygn. akt V K 143/21, z obrotu prawnego wyeliminowane zostało prawomocne skazanie R. P. wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie z dnia 2 sierpnia 2021 r., sygn. V K 143/21 na karę 5 lat pozbawienia wolności. Do tego wątku przyjdzie powrócić w dalszej części niniejszego uzasadnienia. Jednakże - na co słusznie wskazuje w środku odwoławczym oskarżony - odbył on już ponad połowę kary pozbawienia wolności (wdrożenie kary do wykonania nastąpiło w marcu 2022 r.).

Powyższe wynika z informacji zawartych w systemie *NOE-SAD* oraz notatki urzędowej z dnia 9 kwietnia 2024 r. sporządzonej w sprawie o sygn. II KO 13/24 (*k. 25 akt*) dla celów orzekania w postępowaniu wznowionym przez Sąd Najwyższy na posiedzeniu w dniu 10 kwietnia 2024 r. Z tego ostatniego dokumentu wynika, że Sąd Najwyższy uznał, iż skazany R. P. rozpoczął odbywanie kary pozbawienia wolności w sprawie o sygn. V K 143/21 w dniu 6 marca 2022 r., i do dnia sporządzenia notatki tj. do dnia poprzedzającego wydanie zaskarżonego orzeczenia odbył 765 dni kary (tj. 2 lata, 1 miesiąc i 5 dni). Ponadto zwrócić uwagę należy na to, że z uzasadnienia zaskarżonego obecnie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2024 r. wcale nie wynika, iżby Sąd ten miał w polu widzenia rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie z pkt. V wyroku z dnia 2 sierpnia 2021 r., sygn. akt V K 143/21, którym to rozstrzygnięciem zaliczono oskarżonemu na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 8 stycznia 2021 r. do dnia 12 marca 2021 r. czyli 63 dni (tj. 2 miesiące i 3 dni). Łącznie daje to 828 dni (tj. 2 lata, 3 miesiące i 8 dni odbytej kary pozbawienia wolności przy uwzględnieniu przelicznika ustawowego określonego w art. 12c k.k.w.). Oznacza to tym samym, że R. P. — gdyby w ponownym postępowaniu miała mu zostać wymierzona kara pozbawienia wolności w takim samym wymiarze, tj. w wysokości

5 lat pozbawienia wolności — pozostałyby do odbycia mniej niż 3 lata kary pozbawienia wolności (i to bez uwzględnienia obowiązku zaliczenia na poczet kary pozbawienia wolności okresu stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego zastosowanego na mocy postępowania Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2024 r.). Mając na uwadze okoliczność, iż koniec orzeczonej kary pozbawienia wolności określono na dzień 1 stycznia 2027 r. to zgodnie z wyliczeniem sporządzonym do sprawy sygn. II KO 13/24 i zaakceptowanym przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 10 kwietnia 2024 r. o stosowaniu tymczasowego aresztowania w dniu 9 kwietnia 2024 r. (a zatem na dzień przed wznowieniem postępowania i uchyleniem wyroków Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 marca 2022 r., sygn. akt II AKa 421/21 i wyroku Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie z dnia 2 sierpnia 2021 r., sygn. akt V K 143/21) oskarżonemu R. P. do odbycia kary w całości pozostało 997 dni (tj. 2 lata, 8 miesięcy i 27 dni). Tym samym należy uznać, że nie wystąpiła przesłanka stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego na podstawie której Sąd Najwyższy zastosował wobec R. P. tymczasowe aresztowanie postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2024 r.

Zaprezentowane powyżej założenie można jednak przyjąć wyłącznie wówczas gdy się uzna, że w postępowaniu toczącym się ponownie po wyeliminowaniu przez Sąd Najwyższy postanowieniem sygn. II KO 13/24 z obrotu prawnego wyroków dotkniętych najpoważniejszymi uchybieniami procesowymi określonymi w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. nie może zostać wymierzona kara surowsza niż kara wymierzona wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie z dnia 2 sierpnia 2021 r., sygn. akt V K 143/21, tj. gdy uwzględnić treść wyraźnej, gwarancyjnej dyspozycji przepisu art. 443 zd. pierwsze k.p.k. (stosowanej odpowiednio w postępowaniu wznowionym — art. 545 § 1 k.p.k.).

W tym kontekście należy zwrócić uwagę na zasadniczą ułomność wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2024 r., sygn. II KO 13/24, którym wznowiono postępowanie zakończone prawomocnie wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 marca 2022 r., sygn. akt II AKa 421/21 utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie z dnia 2 sierpnia 2021 r., sygn. akt V K 143/21 i uchylono oba te orzeczenia.

Otóż należy podkreślić, że wznowienie postępowania nastąpiło w wyniku sygnalizacji skazanego R. P., który w piśmie z dnia 31 stycznia 2024 r. podniósł m. in., że „wnosi o wznowienie postępowania w [swojej] sprawie karnej gdyż zostało naruszone prawo strony do rzetelnego i sprawiedliwego rozpoznania [...] sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Zaskarżam w całości wyrok Sądu Apelacyjnego a zaskarżonemu wyrokowi zarzucam nienależytą obsadę sądu wydającego orzeczenie a mianowicie w [...] [orzekaniu] brała udział Neosędzia [...] nominowana na podstawie upolitycznionej i wadliwej ustawy NeoKRS [...] biorąc powyższe pod uwagę uważam, iż ww, zarzut odbiera mi całkowicie prawo do rzetelnego i sprawiedliwego rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd” (pisownia i ujęcie cytatów jak w org.). W konkluzji tak ujętego wniosku jego autor zażądał m. in. „uchylenia wyroku i wstrzymania wykonania kary” oraz „stwierdzenia, iż w orzekaniu w mojej sprawie brała udział osoba nienależycie obsadzona”. Nie może być żadnej wątpliwości co do tego, że wskazując na zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej stypizowanej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. skazany kwestii tej wprost wprowadził (jako podmiot niefachowy) nie wyartykułował, ale mógł on dążyć wyłącznie do wznowienia postępowania na korzyść. Nie deprecjonując w żadnym razie tezy skazanego, że w sprawie orzekła „osoba nienależycie obsadzona”, co miało doprowadzić do pozbawienia go „prawa do rzetelnego i sprawiedliwego rozpoznania sprawy”, trzeba jednak podkreślić, że w sposób respektujący kanony racjonalnego myślenia niepodobna uznać, iżby intencją R. P. było doprowadzenie do sytuacji, w której po eliminacji (w jego opinii) wadliwych i niezapewniających prawa do rzetelnego procesu orzeczeń skazujących będzie możliwe wydanie surowszego wyroku i wymierzenie mu kary w wysokości przewidzianej przez art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., czyli kary wynoszącej nawet do 22 lat pozbawienia wolności.

Tymczasem Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 kwietnia 2024 r., sygn. II KO 13/24, nie wskazuje na to, czy wznowił postępowanie na korzyść skazanego czy na jego niekorzyść, do czego wyraźnie zobowiązuje ustawa postępowania karnego w sytuacji wznowienia postępowania z urzędu w sytuacjach określonych art. 439 § 1 pkt 1-8 k.p.k. Ani w komparycji, ani w sentencji, ani wreszcie w uzasadnieniu tego judykatu nie ma żadnego nawiązania do — bądź co bądź istotnego z punktu

widzenia żywotnych interesów procesowych skazanego — wektora wznowieniowego, tj. tego czy wznowienie postępowania następuje na korzyść czy na niekorzyść R. P. Tymczasem dokonanie tego ustalenia ma doniosłe znaczenie również z punktu widzenia oceny zgodności z prawem zapadłego w dniu 10 kwietnia 2024 r. postanowienia w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania.

Mimo tego zasadniczego mankamentu wyroku z dnia 10 kwietnia 2024 r. (oraz jego uzasadnienia) i wznowienia przez Sąd Najwyższy postępowania bez wymaganego w praktyce sądowej skonkretyzowania kierunku orzeczenia kasatoryjnego, oskarżonego R. P. przed tą wadliwością rozstrzygnięcia wznowieniowego chroni obecnie gwarancyjna dyspozycja przepisu art. 542 § 5 k.p.k., skoro wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie, sygn. akt II AKa 421/21, zapadł w dniu 24 marca 2022 r.

Przenosząc powyższe ustalenia na grunt rozpoznawanego zażalenia, należy stwierdzić, że za punkt odniesienia przy zastosowaniu izolacyjnego środka zapobiegawczego wobec R. P. należy przyjąć wymierzoną nieprawomocnie wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie karę pięciu lat pozbawienia wolności. Nie można jednocześnie stracić z pola widzenia tego, że kara tej wysokości de facto już oskarżonemu nie grozi z uwagi na jednoznaczne w swej procesowej wymowie zaszłości w zakresie jej wykonania. W związku z tym odpada możliwość przyjęcia domniemania destabilizowania postępowania z uwagi na zagrożenie surową karą, o której mowa w dyspozycji art. 258 § 2 k.p.k. Należy bowiem wskazać na to, że z uwagi na ograniczenia wynikające z regulacji procesowej dotyczącej reguły *ne peius* (art. 443 zd. pierwsze k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 *in fine* k.p.k.) wymierzenie w ponownym postępowaniu odwoławczym kary pozbawienia wolności w wymiarze przekraczającym 5 lat nie będzie już możliwe, zaś nawet wówczas, gdyby sądy ponownie orzekające w sprawie zdecydowały się zastosować represję w wymiarze odpowiadającym karze wymierzonej przez Sąd Okręgowy Warszawa — Praga w Warszawie, to i tak realnie oskarżony będzie miał do odbycia karę nie sięgającą progu surowości, o którym mowa w art. 258 § 2 k.p.k. Mimo że wznowienie postępowania nastąpiło z urzędu, to wniosek o wznowienie został złożony wyłącznie na korzyść skazanego, zaś kategoryczna dyspozycja

przepisu art. 542 § 5 k.p.k. stoi obecnie na przeszkodzie wznowienia postępowania z urzędu na podstawie stwierdzenia uchybień wymienionych w art. 439 § 1 pkt 1-8 k.p.k., skoro upłynął rok od daty uprawomocnienia się orzeczenia.

Sumując należało uznać zaskarżone postanowienie za zapadłe z naruszeniem prawa. Wadliwie bowiem przyjął Sąd Najwyższy zmaterializowanie się przesłanki szczególnej stosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania. Stosując wobec oskarżonego izolacyjny środek zapobiegawczy na podstawie przepisu art. 258 § 2 k.p.k. Sąd Najwyższy naruszył przepisy postępowania, a uchybienie to miało wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Dlatego też — w związku z tym, że wskazana w art. 258 § 2 k.p.k. przesłanka stosowania środków zapobiegawczych dotyczy wyłącznie środka zapobiegawczego tymczasowego aresztowania po wydaniu w postępowaniu orzeczenia przez sąd pierwszej instancji, zaś w realiach sprawy nie sposób stwierdzić domniemania istnienia ryzyka związanego wyłącznie z surowością kary, która będzie mogła zostać orzeczona przez sąd orzekający *in merito* i prognozą orzeczenia takiej kary — brak było podstaw do stosowania wobec oskarżonego R. P. środków zapobiegawczych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

Marek Siwek Antoni Bojańczyk Igor Zgoliński

[PGW]

[ms]